

Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Ağlardan Öğrenme Biçimleri: Nitel Bir İnceleme

High School Students' Learning Activities Through Social Networks: A Qualitative Inquiry

Muhammet Fatih ALKAN

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Salih BARDAKCI

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Makale Geliş Tarihi: 02.05.2016

Yayına Kabul Tarihi: 07.12.2016

Özet

Bu araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin, doğal bir öğrenme ortamı olarak çevrimiçi sosyal ağlardan yararlanma biçimleri betimlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda dokuz ortaöğretim öğrencisinin görüşleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre, ortaöğretim öğrencileri çevrimiçi sosyal ağlarda en çok arkadaşlarına ve öğretmenlerine sorarak öğrenmektedir. Bu ortamlarda en çok yabancı dil bilgilerini (genellikle İngilizce) artırmaktadır. Derslerle ilişkili olarak ise bu ortamları en çok ödev/projelerini sürdürmek ve sınavlara çalışmak amacıyla işe koşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *çevrimiçi sosyal ağ, ortaöğretim öğrencisi, öğrenme biçimleri, çevrimiçi öğrenme topluluğu.*

Abstract

This study describes the secondary school students' online social network activities as a natural learning environment. Accordingly, the opinions of nine high school students were collected via a semi-structured interview form, which was developed by the researchers, and content analysis was performed on the data. According to the results, the students learn most by asking their friends and teachers on social network sites. They enhance their language skills most within these media – mostly English. In terms of the courses, they use these media in order to do their homework/projects and study for the exams.

Keywords: *online social network, high school student, learning activities, online learning community.*

1. Giriş

Sosyal öğrenme kuramlarına göre sosyal deneyim, düşünme şeklini, dolayısıyla dünyayı anlamlandırmayı biçimlendirmekte; başka bir deyişle bireyin bilişi, sosyal bir çevre içerisinde gerçekleşmektedir (Jaramillo, 1996; Vygotsky, 1994). Böyle bir öğrenme sürecinde, grup/topluluk tabanlı öğrenme yaklaşımları; bunlar içerisinde de akrandan öğrenme, ortaklaşalık ve ortak biliş geliştirme gibi stratejiler öne çıkmaktadır (Kreijns, 2004).

Öğrenmeyi sosyal ve kültürel çevrenin bir ürünü olarak ele alan Vygotsky'nin bu noktada üzerinde durduğu bir kavram Potansiyel Gelişim Alanıdır (Zone of Proximal Development). Vygotsky (1935) Sosyal Gelişim Kuramı içerisinde bu alanı; bireyin bağımsız olarak gerçekleştirdiği öğrenme etkinliği aracılığıyla ulaştığı gerçek gelişim seviyesiyle, daha yetkin sınıf arkadaşlarının işbirliği ya da yetişkin rehberliğinde erişebileceği potansiyel gelişim seviyesi arasındaki uzaklık olarak tanımlamaktadır (akt. Bozhovich, 2009). Bu bakışa göre, bir sosyal etkileşim örüntüsü içerisinde gerçekleştirilen öğrenme etkinlikleriyle sağlanabilecek bilişsel gelişim, bireysel öğrenme etkinlikleriyle oluşturulabilecek olandan çok daha derinlemesine ve zengindir. Bu düşünce, daha nitelikli öğrenme ürünleri elde edebilmek için sosyal etkileşimi öğrenme ortamında gözetilmesi ve tasarlanması gereken bir bileşen olarak karşımıza getirmektedir.

Bu kuramı temel alan Jonassen Yapılandırmacı Öğrenme Ortamları Tasarımı Modeli'ni geliştirmiştir. Etkinlik temelli bu model bilgidен öte, problem temelli etkinliklere, bu etkinlikler içerisinde yararlanılan araçlara, kaynaklara, sosyal ve bağlamsal ilişkilere ve destek yapılarına odaklanmaktadır (Jonassen, 1999; Jonassen & Rohrer-Murphy, 1999). Bu yaklaşımda, bilgi ve öğrenme kaynaklarına erişim ve özellikle ortaklaşalık süreçlerinin yürütülmesinde bilişim teknolojilerinin sunduğu olanaklar önemli bir yer tutmaktadır. Jonassen, Peck ve Wilson'a (1999) göre teknoloji, fikirlerin depolandığı, örgütlendiği ve hep birlikte yeniden düzenlendiği dinamik öğrenme toplulukları yaratmak için temel bir araçtır. Bilişim teknolojilerinin Web 2.0 uygulamalarıyla birlikte güçlü biçimde sağlayabildiği sosyal etkileşim olanakları Vygotsky'nin de (1997) önemle vurguladığı sosyal öğrenme ortamlarının geliştirilmesi için oldukça zengin fırsatlar sunabilmektedir.

Çevrimiçi öğrenme alanyazını incelendiğinde, çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrencilere sunulan sosyal etkileşim olanakları ve ortaya çıkan sosyal etkileşimin niteliğinin bu ortamların etkililiği ve çekiciliği ile yakından ilişkilendirildiği ve sosyalleşme (sociability) ve sosyal buradalık (social presence) gibi kavramlarla ele alındığı görülmektedir (Preece, 2001; Tu, 2000). Sosyalleşme, çevrimiçi ortamlarda katılımcı-topluluk etkileşiminin tasarlanması, geliştirilmesi ve sürdürülmesini tanımlamaktadır ve paylaşılan amaçlar, etkileşimi yönlendiren politikalar ve katılımcılar gibi üç bileşene odaklanmaktadır (Preece, 2001). Sosyal buradalık ise, katılımcının etkileşim esnasında diğer katılımcıların ilgi ve dikkatini çekebilme gücü ve karşılıklı ilişkilerdeki toplam dikkat çekicilik olarak tanımlanabilir (Short, Williams, & Christie, 1976).

Diğer bir ifadeyle sosyal buradalık, çevrimiçi ortamlarda kişinin ne ölçüde “gerçek birey” olarak algılandığını ifade eder. Sosyalleşme ve sosyal buradalık algısına daha fazla sahip olan bireylerin çevrimiçi ortamlarda daha etkin olmaları beklenmektedir.

Çevrimiçi sosyal ağları, teknik anlamda, kullanıcılar tarafından üretilen içeriğin yayımlanması ve paylaşılmasını mümkün kılan internet tabanlı uygulamalar grubu olarak tanımlamak mümkündür (Kaplan & Haenlein, 2010). Bu ağ siteleri, bireylerin bir sistem içerisinde açık ya da yarı açık profiller oluşturmalarına, diğer kullanıcılarla iletişim kurmalarına ve bu kullanıcıların bağlantı ve paylaşımlarını izlemelerine yönelik hizmetler sunmaktadır (Boyd, & Ellison, 2008). İnsanlar sosyal ağlarda belirli düşünce ya da tutkuların etrafında toplanır ve yeni bağlantılar kurabilir, eski bağlantılarını yeniden yapılandırabilir. Sosyal ağlar arkadaşların birbirleriyle ve hatta arkadaşlarının arkadaşlarıyla kolayca iletişime geçmesini, böylece ilgilendiği bilgi/beceriye kolayca erişebilmesini ya da bir öğrenme grubu/topluluğunun parçası olmasını mümkün kılar. (Richardson, 2009). Dolayısıyla bireyler bu ortamlarda formal ya da informal öğrenmeler gerçekleştirebilir.

Sosyal ağlarda öğrenmeye ilişkin Türkiye’de ve yurtdışında gerçekleştirilen çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Amaçlarına göre incelendiğinde bunları; öğrenme ortamı olarak çevrimiçi sosyal ağların etkililiğine (Ör. Buzzetto-More, 2012; Ekici, & Kıyıcı, 2012; Işık, 2013; Marques vd, 2013; Özmen, Aküzüm, & Sünkür, 2012; Rap & Blonder, 2016; Zaidieh, 2012); sosyal ağ temelli eğitsel oyun ya da yazılım geliştirme ve değerlendirmeye (Ör. Durak, Çankaya, & Yünkül, 2014; Labus vd., 2015; Scott, Sorokti, & Merrell, 2016) ve bilgiye erişim ve karar verme sürecinde sosyal ağların rolüne (Ör. Hofstra, Corten, & Buskens, 2015; Mata-Rivera vd., 2015) odaklanan araştırmalar biçiminde gruplamak mümkündür. Işık (2013) Kuzey ve Güney Kıbrıs’ta çevrimiçi sosyal ağların eğitsel kullanımını konu eden araştırmasında, sosyal ağ uygulamalarının materyal paylaşımını kolaylaştırma, okul dışında da öğretmen ve öğrenci arasında iletişim olanağı yaratma, öğrenciye her yerde, kendi hızına göre öğrenme olanağı sağlama gibi olumlu yanlarının yanısıra dikkat dağılması ve vakit kaybı yaratma, internet maliyetlerinin bazı aileleri maddi açıdan zorlaması, bu ağlarda uygunsuz resim ve içeriklerin paylaşılabilmesi gibi olumsuz yanlarının da olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Zaidieh (2012) eğitimde sosyal ağ sitelerinin kullanımının esneklik, tekrara uygun olma, ayrıca kolay ve hızlı erişim gibi fırsatlar sunduğu; öte yandan gizlilik, gerçek arkadaşlık, zaman yönetimi ve kendini doğru ifade etme noktasında riskler barındırdığı üzerinde durmaktadır. Buzzetto-More (2012) derste Facebook® kullanımına yönelik öğrenci görüşlerini ele aldığı araştırmasında; öğrencilerin bu sosyal ağın öğrenme sürecini zenginleştirdiğini, dersleri ve sınıfları daha ilginç kıldığını, ayrıca sınıf içi tartışmaları daha eğlenceli hale getirdiğini ve okul zamanları dışına taşıdığını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre, öğrenciler sınıfcı tartışmalar yerine Facebook® üzerinden tartışmayı tercih ederken, öğretmenler de ders içeriği paylaşmak için genelde bu ortamdan yararlanmaktadır. Çevrimiçi sosyal ağların eğitsel kullanımını deneysel bir desenle inceley-

en Ekici ve Kıyıcı (2012), sosyal ağlarla desteklenmiş harmanlanmış öğretim etkinliklerinin, geleneksel sınıf içi etkinliklere göre daha etkili öğrenme sağlayabildiğini belirtmektedir. Koşut biçimde, blog ve mikroblogların eğitim ortamında kullanımını inceleyen Marques ve arkadaşları (2013) da, blogların öğrenciler arasında etkileşim ve işbirliğini artırdığı, ayrıca öğrenme etkinliklerine katılımı ve öğrenme çıktılarının niteliğini geliştirdiği sonucuna varmıştır.

Eğitsel çevrimiçi sosyal ağ uygulamalarını konu eden bir grup araştırma da bu ortamlarda ortaya çıkan öğrenme amaç ve davranışlarına odaklanmaktadır (Blignuat, & Tropil, 2003; Yeh, 2010). Yeh (2010), bu bakışla, 32 katılımcının yer aldığı bir öğrenme topluluğuna ilişkin tartışma kayıtlarını çözümlediği araştırmasında, öğrencilerin ortamda yönetici, bilgi sağlayıcı, açıklayıcı, atmosfer yapılandırıcı, görüş sağlayıcı, hatırlatıcı, sorun çözücü ve sorun çıkarıcı gibi öğrenme rolleri ve bu roller altında çeşitli davranışlar sergilediklerini ortaya koymaktadır. Bardakçı, Alakurt ve Keser (2014) de benzer bir çalışmada öğrencilerin çevrimiçi sosyal etkileşim ortamlarında topluluk atmosferinin korunması ve öğrenme sorumluluklarının yerine getirilmesi gibi iki farklı eğitsel amaçla tartışmalara katıldıklarını belirtmektedir.

Genel olarak bakıldığında, sosyal ağlar üzerinde gerçekleşen öğrenme etkinliklerini inceleyen araştırmaların çoğunluğunun bu ortamlar kullanılarak yapılandırılmış öğrenme süreçlerine ilişkin verilerden yararlandıkları görülmektedir. Bununla birlikte, sosyal ağlarda gerçekleşen öğrenmeler sadece planlanmış etkinliklerle sınırlı değildir (Erjavec, 2013; Madge, Meek, Wellens, & Hooley, 2009). Zaten, isteyen herkes için istediği her an ve her yerden erişilebilir olan bu ağlarda gerçekleşen öğrenmeleri günümüzde sadece planlanmış etkinliklerle sınırlamak da mümkün değildir. Bugün, bu ağlarda bireyin ister kendi çabası sonucu isterse rastgele ulaştığı içeriklerden öğrenmeler gerçekleştirmesi oldukça gündelik bir durumdur. Bu durum, çevrimiçi sosyal ağlarda herhangi bir düzenek ya da yönlendirme olmaksızın kendiliğinden gelişen öğrenme süreçlerini ve bu doğal süreçler içerisinde ortaya çıkan öğrenme biçim ve yollarını önemli bir inceleme alanı olarak karşımıza getirmektedir. Araştırmada bu bakıştan hareketle, ortaöğretim öğrencilerinin bir öğrenme kaynağı olarak çevrimiçi sosyal ağlardan yararlanma biçimleri incelenmektedir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıtlar aranmaktadır:

- Öğrenciler çevrimiçi sosyal ağlar üzerinde hangi yollarla öğrenmektedirler?
- Bu ağları derslerle ilişkili olarak nasıl kullanmaktadırlar?
- Bu kullanım durumlarının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
- Çevrimiçi sosyal ağlar üzerinden ne gibi bilgi ve beceriler kazanmaktadırlar?

2. Yöntem

Araştırma nitel bir desende yürütülmüştür. Bu desen içerisinde, önceden belirlenmiş bir genel inceleme çerçevesi doğrultusunda veri toplama ve çözümleme süreçlerini yönetme yaklaşımı (Strauss ve Corbin, 1990; Yıldırım ve Şimşek, 2003) benim-

senmiştir. Bu doğrultuda, bir inceleme çerçevesi geliştirilmiş, bu çerçeve uyarınca bir ölçme aracı geliştirilmiş, amaçlar gözetilerek uygun katılımcılar belirlenmiş, görüşme kayıtlarıyla veriler oluşturulmuş, inceleme çerçevesi temel alınarak analiz çalışmaları yürütülmüş ve sonuçlar raporlanmıştır.

İnceleme Çerçevesi ve Veri Toplama Aracı

Araştırma sürecinin başında alanyazın taramaları ve hedef kitleden bireylerle yapılan ön görüşmeler sonucunda bir ön inceleme çerçevesi geliştirilmiştir. Ardından bu çerçevede yer alan boyutlar üzerinde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, Eğitim Programları ve Öğretim ve Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanından çevrimiçi öğrenme ortamları ve nitel araştırmalar konusunda deneyimi bulunan uzmanların yer aldığı 3 kişilik bir uzman topluluğunun görüşleri alınmıştır. Bu görüşler ışığında yapılan sağaltmalar sonucunda inceleme çerçevesinde; çevrimiçi sosyal ağlardan öğrenme yolları, bu ağların öğrenciler tarafından derslerle ilişkili kullanım durumları, bu kullanımların sağladığı yararlar ve yarattığı sorunlar ve sosyal ağlardan kazanılan bilgi ve beceriler boyutlarının yer almasına karar verilmiştir.

Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Formun geliştirilme sürecinde, inceleme çerçevesinden hareketle bir taslak form geliştirilmiştir. Ardından yine aynı uzman grubundan aracın kapsamı, dili ve hedef kitle açısından anlaşılabilirliğine ilişkin görüşler alınmıştır. Gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra araca nihai biçimi verilmiştir. Formun nihai biçimi bir grup demografik soruyla birlikte, “Sosyal ağlarda neler öğreniyorsunuz?”, “Sosyal ağları derslerinizle ilişkili olarak nasıl kullanıyorsunuz?”, “Derslerle ilgili sosyal ağları kullanmanın olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?” gibi beş açık uçlu soru barındırmaktadır.

Katılımcılar

Araştırmada amaçlı örnekleme yaklaşımı işe koşulmuştur (Büyüköztürk vd., 2012). Katılımcıların belirlenmesinde temel bir ölçüt olarak “günlük yaşamının farklı alanlarında çevrimiçi sosyal ağları etkin biçimde kullanma” durumu alınmıştır. Bu ölçütün temel varsayımı, çevrimiçi sosyal ağlardan etkin biçimde yararlanan öğrencilerin daha çok ve çeşitli öğrenme davranışları da sergileyebileceğidir. Bunun dışında iki ölçüt olarak da, katılımcı grubu cinsiyet ve devam edilen sınıf açısından denk hale getirmek üzerinde durulmuş; böylece elde edilecek verilerde yüksek düzeyde bir çeşitlilik sağlanması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılında bir devlet ortaöğretim kurumunda öğrenim görmekte olan dokuz öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Grubun cinsiyete göre dağılımı beş erkek, dört kız; sınıf seviyesine göre dağılımı 9. sınıfa devam eden üç, 10. sınıfa devam eden iki, 11. sınıfa devam eden iki ve 12. sınıfa devam eden iki öğrenci biçimindedir. Bütün katılımcıların evlerinde internet erişimi bulunmaktadır. Günlük internet kullanım süreleri ise 1-3 saat (dört katılımcı), 4-6 saat (dört katılımcı) ve 7-9 saat (bir katılımcı) arasında

değişmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü, internetten eğitsel amaçlarla yararlandıklarını belirtmiştir.

Veri Analizi

Veriler tek bir araştırmacı tarafından, birebir görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Çözümleme çalışmaları içerik analizleriyle yürütülmüştür. Kodlama birimi olarak cümleler alınmış ve analiz çalışmaları toplam 71 kod üzerinde gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi sürecinde bir araştırmacı kodların hangi inceleme boyutu altında inceleneceğine karar vermiş ve tümevarımcı biçimde kodlardan temalara erişmiştir. Ardından erişilen yapı diğer araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu süreç iteratif biçimde iki araştırmacı da kodların yer aldığı boyutlar ve gruplandığı temalar üzerinde uzlaşa sağlayana dek sürdürülmüştür.

Analizler sonucu ortaya çıkan kodların inceleme boyutları altındaki dağılımı Tablo 1’de ifade edilmektedir.

Tablo 1. İnceleme Boyutları ve Kod Yoğunlukları

	<i>f</i>	%
Sosyal ağlardan öğrenme yolları	23	32.39
Sosyal ağların derslerle ilişkili kullanım biçimleri	19	26.76
Sosyal ağların dersle ilişkili kullanımının olumlu/ olumsuz yönleri	16	22.54
Sosyal ağlarda kazanılan bilgi ve beceriler	13	18.31
Toplam	71	100

Tablo incelendiğinde katılımcıların sosyal ağların eğitsel kullanımına ilişkin görüşlerinin daha çok örgün süreçlerde devam etmekte oldukları derslere ilişkin kullanım durumları etrafında toplandığı ($f = 35$; % 49.30) görülmektedir. Bunu sosyal ağlarda nasıl öğrenmekte olduklarına ($f = 23$; % 32.39) ve kazandıkları bilgi/becerilere ($f = 13$; % 18.31) ilişkin düşünceleri izlemektedir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Sosyal Ağlardan Öğrenme Biçimleri

Birinci inceleme boyutu, öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden öğrenmelerini hangi yollarla gerçekleştirdikleri üzerine odaklanmaktadır. Bu boyuta ilişkin olarak üç tema altında toplam on alt temaya erişilmiştir. Bunlar ve kod ağırlıkları Tablo 2’de görülebilir.

Tablo 2. Öğrencilerin sosyal ağlardan öğrenme biçimleri

	f
bireylerarası etkileşim	16
arkadaşlara sorarak	6
öğretmenlere sorarak	6
uzmanlarla iletişime geçerek	4
materyalle etkileşim	4
video aracılığıyla	1
önceki ödev ve projelere bakarak	1
ses kaydı aracılığıyla	1
oyunlar aracılığıyla	1
izleyerek	3
grupları takip ederek	1
arkadaşları takip ederek	1
paylaşımları takip ederek	1
toplam	23

Çevrimiçi sosyal ağlardan öğrenme yollarına ilişkin kodlar, “bireylerarası etkileşim”, “izleyerek” ve “materyallerle etkileşim” biçiminde üç grup oluşturmaktadır. Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere, katılımcılar sosyal ağlar üzerinden en fazla “bireylerarası etkileşim” yoluyla öğrenmeler gerçekleştirmektedir. Bu temada en fazla “arkadaşlara sorarak” ve “öğretmenlere sorarak” alt temaları ifade edilmiştir. Bu boyutta bazı katılımcı ifadeleri şu biçimdedir:

K8: “...okula gelmediğim zamanlarda arkadaşlarımdan ödev öğrenmek amaçlı kullanıyorum. Veya ödevim olduğunda yetersiz kaldığım konuda yardım alıyorum.”

K5: “Hocalarımı takip edip onlarla soru-cevap yaparak derslerime katkı sağlıyorum.”

Katılımcı ifadeleri üzerinden erişilen bir diğer alt tema “uzmanlarla iletişime geçerek” biçimindedir. Bu alt temada görüş bildiren katılımcılar özellikle dil gelişimlerine katkıda bulunmak için yabancı uyruklu insanlarla iletişim kurduklarını ifade etmiştir. Materyalle etkileşim temasında ortaya çıkan alt temalar öğrencilerin videolar, ses kayıtları ve öncül ödev ve projelere bakarak, ayrıca oyun oynayarak öğrendiklerini göstermektedir. İzleyerek teması altındaki kodlara bakıldığında ise, arkadaşlarını, grupları ve ilgilerini çeken paylaşımları izleyerek öğrenebildikleri anlaşılmaktadır. Bu temalara ilişkin çeşitli katılımcı ifadeleri şu biçimdedir:

K1: “... daha önce yapılmış projelere bakarak, bilgi alarak ve taklit etmeden daha fazla şeyler yapmaya çalışırım.”

K2: “Facebook’ta şöyle oluyor; sayfalar oluyor; o sayfalara videolar yüklüyorlar veya dosyalar paylaşıyorlar; o şekilde takip ediyorum.”

K3: “... (derslerle ilgili) araştırmış olduğum konuyla ilgili olarak eğer

kendi beğendiğim bir şey olursa bunu diğer arkadaşlarla paylaşıyorum sosyal ağlardan diğer arkadaşların da paylaşmasını paylaştıklarından yararlanmasını sağlamaya çalışıyorum. Ya da diğer arkadaşlarımın paylaşmış olduğu konular ilgili şeyleri araştırıp onlara bakıyorum.”

Derse İlişkin Kullanım

Derse ilişkin kullanıma yönelik görüşler üç tema altında gruplanmaktadır. Bu temalar ve ilgili alt temalar Tablo 3’te görülebilir.

Çalışmaya katılan bütün öğrenciler “ödev ve proje” alt temasına vurgu yapmıştır. Buna göre çevrimiçi sosyal ağları, ödev ve proje süreçlerinde bazen ortaklaşa etkinlikler yürütmek bazen de bireysel araştırmalar yapmak için kullanmaktadırlar. İfadeler, bu ağlardan ödevleriyle ilgili materyallere ulaşabildiklerini, ayrıca arkadaş ya da öğretmenleri ile iletişime geçerek destek alabildiklerini göstermektedir. Bu boyutta ortaya çıkan bazı görüşler şu biçimdedir:

K1: “...(sınavla ilgili) anlayamadığım bir kaç konu vardı. Hocama sordum dikkat etmem gereken konular nereler diye. Genellikle hangi sorular çıkar, hangileri daha önemli diye sordum.”

K7: “Ödevim ve araştırmalarımla ilgili arkadaşlarımla yazıyorum. Tavsiyeler ve bilgiler alıyorum.”

K8: “Ödev ve proje çalışmamda ilk önce kitaplardan, daha sonra sosyal ağlardan resim ve bilgi toplayarak hepsini birleştirip ödevimi tamamlarım.”

Tablo 3. Öğrencilerin sosyal ağları derse ilişkin kullanım biçimleri

	f
ortaklaşık süreçleri yürütme	10
ödev ve proje	5
sınavlara ortaklaşa çalışma	5
bireysel kullanım	6
ödev ve proje	4
çözümlü sorular çözme	2
tavsiye/destek alma	2
Toplam	18

Bu boyutta dikkat çekici bir bulgu, öğrencilerin sınavlara birlikte çalışmak ya da ilgili sınav soruları ve çözümlerine erişmek için çevrimiçi sosyal ağlardan yararlanmakta olduklarıdır. Yine önemli bir bulgu da, bazı öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlarından derslere ilişkin tavsiyeler ve ayrıca psikolojik destek alıyor olmalarıdır. Bir öğrenci yaklaşan üniversite sınavına ilişkin olarak bu ortamlardan arkadaşları ile birbirlerine psikolojik açıdan destek olduklarını ifade etmektedir. Bu göstergeler, günümüz öğrencisi için bu ağların okul kantini ya da kütüphane gibi bir araya gele-

rek öğrenme süreçlerine ilişkin olarak sosyalleşebilecekleri ortamlar halini aldığını düşündürmektedir. Bu durum aynı zamanda bu ağlar üzerinde yaşadıkları buradalık hislerinin gerçek yaşama çok yakın düzeyde olduğunu akla getirmektedir.

Derse İlişkin Kullanımın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Katılımcıların çevrimiçi sosyal ağların derslere yönelik olarak kullanımını konusundaki olumlu ve olumsuz düşünceleri Tablo 4’te sunulmaktadır.

Olumlu görüşler incelendiğinde, önemli bir temanın erişim kolaylığı olduğu görülmektedir. Öğrenciler bu ağlarda hem içeriğe hem de kişilere (öğretmen, uzman, arkadaş) kolayca ulaşabilmektedirler. Üzerinde durulan bir olumlu özellik de zaman ve mekândan bağımsızlıktır. Diğer bir olumlu özellik ise, sosyal ağların sunduğu herkesin fikrini özgürce ifade edebildiği tartışma olanaklarıdır. Olumlu özelliklere ilişkin bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K1: “...her türlü konuya, her türlü bilgiye erişebiliyoruz.”

K3: “Sosyal ağlar dersler üzerindeki tartışmalara yardımcı oluyor, takıldığımız yerlerde yardımcı oluyor.”

K8: “Sosyal ağları kullanarak daha geniş araştırmalar yapıyorum, referanslar bulabiliyorum.”

Tablo 4. Sosyal ağların derse ilişkin kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri

Olumlu yönler	f	Olumsuz yönler	f
erişimde zaman ve mekândan bağımsızlık	3	zaman kaybına yol açma	5
materyallere erişim kolaylığı	2	yanlış öğrenmelere yol açma	2
kişilere erişim kolaylığı	1	konu dışına çıkmalara yol açma	2
tartışma ortamlarının sunulması	1		
Toplam	7	Toplam	9

Olumsuz görüşler içerisinde en çok vurgulanan özellik, bu ağların yaratabildiği zaman kaybıdır. Sosyal ağların sunduğu araç ve hizmetler, öğrencinin bu ortamlara bilgi ve öğrenme kaynaklarına ulaşmak amacıyla geldiği zamanlarda bile başka etkinliklere dalmasına ve zaman kaybetmesine neden olabilmektedir. Benzer biçimde üzerine durulan bir olumsuzluk da, belirli bir konuyu inceler veya ararken başka konulara sapılmasıdır. Değinen bir diğer olumsuzluk da, sosyal ağlarda yanlış bilgilerin yer alması ve bu durumun yanlış öğrenmelere yol açabilmesidir. Bu boyutta çeşitli ifadeler şu biçimdedir:

K6: “...olumlu yanları varken kullanırken farkında olmadan zamanın hızlı geçmesi de olumsuz yanındır.”

K7: “... bazen insanın kendini kaptırıp sohbete dalması ve işlerinden geri kalmasına yol açıyor.”

Sosyal Ağlarda Kazanılan Bilgi ve Beceriler

Katılımcıların sosyal ağlar üzerinden elde ettikleri bilgi ve becerileri altı tema altında gruplamak olanaklıdır. Bu temalar Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Sosyal ağlarda kazanılan bilgi ve beceriler

	f
yabancı dil becerisi	6
derslerle ilgili konuları öğrenme	2
web tasarımı konusunda öğrenmeler gerçekleştirme	2
kişisel gelişim konusunda bir şeyler öğrenme	1
pratik bilgiler öğrenme	1
diğerlerinin tecrübelerini öğrenme	1
Toplam	13

Katılımcılar bu boyutta en çok yabancı dil becerileri üzerinde durmaktadır. Sosyal ağların öğrencinin dünyanın farklı bölgelerinden ve önceden tanımadığı insanlarla iletişim kurmasını kolaylaştırması, dil temasının fazla ifade edilmesinin sebeplerinden biri olabilir. Bununla ilgili bir katılımcı şöyle demektedir:

K2: "...özellikle de (yabancı) dil konusunda merak ettiğim şeyleri araştırıyorum. Onları öğreniyorum."

Katılımcılar tarafından yoğun olarak üzerinde durulan diğer temalar ise, derslerle ilgili konular ve web tasarımıdır. Sosyal ağlardan derste işledikleri konularla ilgili bilgiler edinebildiklerini ifade etmektedirler. Ayrıca bu ortamlarda bilgi edinilebilen diğer alanlar olarak web tasarımı, gündelik pratik bilgiler ve dolaylı deneyimler üzerine durmaktadırlar. Bu temalara ilişkin çeşitli görüşler şu biçimdedir:

K3: "Sosyal ağlarda derslerimle ilgili olarak konularla ilgili olarak bir şeyler öğreniyorum..."

K2: "...kişisel gelişim tarzı şeyler okuyorum, onun dışında bir insan kendini nasıl geliştirebilir hani ona bakıyorum."

4. Tartışma

Bu araştırma, ortaöğretim öğrencileri bağlamında, çevrimiçi sosyal ağların doğal öğrenme ortamları olarak kullanımına ilişkin biçim ve davranışları ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu amaçla sosyal ağları oldukça yoğun biçimde kullanan dokuz öğrenciyle birebir ve derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler içerik analizleriyle çözümlenmiştir. Araştırmada erişilen temel bir bulgu tüm katılımcıların sosyal ağları öğrenme ya da çeşitli eğitsel amaçlarla kullanıyor olmasıdır. Bu durum sosyal ağların bunların kullanıcıları olan öğrenciler tarafından aynı zamanda doğal bir öğrenme ortamı olarak algılandığına ilişkin güçlü bir kanıt sunmaktadır.

Öğrenciler sosyal ağlarda en çok sosyal etkileşim yoluyla öğrenmektedir. Bu sü-

reçte en çok arkadaşlarıyla, sonrasında öğretmenleri ve uzmanlarla etkileşmektedirler. Öncül araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin sosyal ağları çoğunlukla sosyal etkileşim amacıyla kullanmakta oldukları ya da sosyal ağlarda iletişim ve etkileşim gerçekleştirme ile bu ağlardan eğitsel amaçlarla yararlanma durumları arasında ilişkiler bulunduğuna ilişkin sonuçlara rastlanmaktadır (Mazer, Murphy, & Simonds, 2007; Mazman & Koçak Usluel, 2010; Pempek, Yermolayeva, & Calvert, 2009). Araştırmanın sonuçları, sosyal yapılandırmacı bakışı destekler biçimde, sosyal etkileşimin bu ağlarda öğrenmenin niteliğini arttıran bir destek unsuru olmanın ötesinde hem formal hem de informal öğrenme süreçleri için oldukça güçlü bir öğrenme yolu olduğunu ortaya koymaktadır. Kio ve Negreiros (2013) da destekler biçimde sosyal etkileşimin sosyal ağlarda gerçekleşen informal öğrenme süreçleri üzerinde hem dolaylı hem de doğrudan etkileri olduğunu altını çizmektedir.

Bu ağlar içerisinde ikinci temel öğrenme yolu takip etmedir. Öğrenciler çeşitli grupları, arkadaşlarının sayfalarını ya da kişisel duvarlarındaki paylaşımları takip ederek öğrenebilmektedir. Üçüncü öğrenme yolu olarak ise, materyalle etkileşim öne çıkmaktadır. Bu boyutta görsel-işitsel unsurların yanı sıra kendilerinden önceki öğrenciler tarafından yapılmış ödevler gibi kaynaklardan da yararlanmakta oldukları anlaşılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde benzer biçimde öğrencilerin eğitsel amaçlı sosyal ağ kullanım biçimleri, özellikle de formal öğrenme süreçlerini destekleme amacıyla kullanım biçimleri içerisinde materyallerle etkileşimin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir (Boud, Cohen, & Sampson, 2001; Milosevic ve diğer., 2015; Sanchez, Cortijo, & Javed, 2014). Bununla birlikte, öncül araştırmaların sosyal ağlara ilişkin olarak ortaya koyduğu önemli bir öğrenme davranışı da içerik paylaşımıdır. Pek çok araştırma öğrenci ve öğretmenlerin sosyal ağlarda eğitsel amaçlarla oldukça yoğun biçimde çeşitli formatlarda materyal ayrıca ödev, sınav gibi dokümanlar paylaşmakta olduğuna ya da içerik paylaşma davranışlarıyla sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanım eğilimleri arasında güçlü ilişkiler bulunduğuna ilişkin kanıtlar ortaya koymaktadır (Ainin ve diğer., 2015; Hamid ve diğer., 2015; Mazman & Koçak Usluel, 2010; Milosevic ve diğer., 2015; Sanchez ve diğer., 2014; Sharma, Joshi, & Sharma, 2016). Bu araştırmada materyalle etkileşim bir öğrenme davranışı olarak ortaya çıkarırken, alanyazına tezat biçimde, içerik paylaşımına ilişkin davranışlara oldukça düşük düzeyde rastlanmıştır.

Ortaöğretim öğrencileri çevrimiçi sosyal ağlardan formal öğrenme süreçleri içerisinde en çok grup ödev/projelerine ilişkin ortaklaşa etkinlikler yürütmek, sonrasında bireysel ödevleri yapmak ve soru çözmek için yararlanmaktadırlar. Öncül araştırmalar da benzer biçimde çevrimiçi sosyal ağlar üzerinde yürütülen ortaklaşalık süreçlerinin yeni bilgiler edinme ve yaratmaya, yansıtma ve dönüt alma süreçleri aracılığıyla bilişsel gelişimi sürdürmeye ayrıca farklılıkları kapsayan çoklu bakış açıları geliştirmeye olanak sağlayan temel bir öğrenme yolu olduğuna işaret etmektedir (DeAndre ve diğer., 2012; Gao, Lou, & Zhang, 2012; Maloney, 2007; Yu ve diğer., 2010). Formal öğrenme süreçleri içerisinde ortaya çıkan bir diğer kullanım biçimi de akranlardan

derslere ilişkin destek almazdır. Kodlar incelendiğinde söz edilen desteğin hem akademik hem de psikolojik yönü bulunduğu görülmektedir. Bu durum, okul ve öğrenme yaşantısının niteliğini etkileyen akran desteği davranışlarının (Sezer & Çoban, 2016; Yılmaz & Demir, 2016) sosyal ağlardaki öğrenme süreçleri içerisinde de ortaya çıktığına işaret etmektedir. Green ve Bailey (2010), bu noktada, çevrimiçi öğrenme süreçlerinde akran desteğinin bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığını, öğrencilerin akademik, sosyal ve psikolojik destek amacıyla sosyal ağlar üzerinden gruplar kurabildiklerini hatta bu gruplardan öğretmenlerin haberdar olmadığını ifade etmektedir.

Öğrenciler çevrimiçi sosyal ağların öğrenme etkinliklerini zaman ve mekândan bağımsız kılabilmesini, materyallere, kişilere erişimde önemli bir kolaylık sağladığını belirtmektedir. Çeşitli araştırmalarda da sosyal ağların eğitsel kullanımının benzer olumlu etkilerine rastlanmaktadır (Bkz. Işık, 2013; Tiryakioğlu & Erzurum, 2011; Zaidieh, 2012). Öte yandan, katılımcılara göre bu ağlar zaman kaybına, yanlış öğrenmelere ve konu dışına çıkmaya yol açabilmektedir. Gao, Luo ve Zhang (2012), Paul, Baker ve Cochran (2012) ve Turan ve Gökteş'in (2011) araştırmalarında da benzer biçimde bu ağların yanlış öğrenmelere ya da aşırı bilgi yüklemesine neden olabildiği, öğrenciyi öğrenme amaçlarından saptırarak zaman kaybı yaratabildiği ayrıca etkin katılımcı olmaktan ziyade pasif izleyici davranışını teşvik edebildiği gibi bulgularla karşılaşılmaktadır.

Sosyal ağlarda kazanılan bilgi ve becerilere bakıldığında ağırlıklı olarak yabancı dil becerileriyle karşılaşılmaktadır. Bunu bilişim teknolojileri (BİT) ve genel kültür becerileri izlemektedir. Öncül araştırmalar sosyal ağların yabancı dil eğitiminde oldukça etkili olabildiklerine ilişkin çeşitli bulgular ortaya koymaktadır (Bkz. Harrison & Thomas, 2009; Lin, Warschauer, & Blake, 2016). Bununla birlikte bu araştırmada geliştiği ifade edilen dil becerileri sosyal ağlar üzerinde yapılandırılmış bir öğrenme süreci içerisinde değil informal süreçlerde gelişen becerilerdir. Dolayısıyla bu noktada çevrimiçi sosyal ağların dil gelişimi açısından sunduğu olanakların bu becerileri desteklediği düşünülmektedir. Alanyazında bu olanaklara ilişkin bulgularla da karşılaşılmaktadır. Elbette bu noktada oldukça önemli bir olanak hedef dil konuşan bireylerle etkileşim kolaylığıdır. Stevenson ve Liu'nun (2010) araştırmasına göre, bu olanak sosyal ağları dil öğrenme açısından oldukça cazip kılmaktadır. Akbari, Pilot ve Simons (2015) araştırmalarında, Facebook üzerinden yabancı dil öğrenme etkinlikleri gerçekleştiren öğrencilerin kendilerini öz-belirleme kuramının bileşenlerinden olan özerklik, yeterli ve ilişkili olma açısından daha olumlu hissettiklerini ortaya koymaktadır. Çevrimiçi sosyal ağlarda kazanılan bilgi ve becerilere ilişkin olarak rastlanan ilginç bir bulgu da katılımcıların diğer bireylerin deneyimlerinden öğrenebiliyor olmalarıdır. Marmaros ve Sacerdote (2002) de benzer biçimde, öğrencilerin çevrimiçi sosyal ağlarda ilişki içerisinde oldukları bireylerin deneyimlerinden önemli biçimde etkilenmekte oldukları; hatta bu durumun meslek seçimi gibi oldukça hayati konularda dahi geçerli olduğuna ilişkin kanıtlar ortaya koymaktadır.

Bulgulara genel olarak bakıldığında; günümüzde sosyal yaşamın önemli bir bo-

yutu haline gelen çevrimiçi sosyal ağların, ortaöğretim öğrencileri tarafından hem formal öğrenme süreçleri içerisinde hem de formal olmayan öğrenme amaçlarıyla kullanılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Tablo 6'da ifade edilmektedir.

Tablo 6. Çevrimiçi sosyal ağlardan formal ve informal öğrenme süreçlerinde yararlanma biçimleri

öğrenme amaçlı kullanım biçimleri	sosyal etkileşim ^{i,f} paylaşımları takip etme ^{i,f} materyalle etkileşim ^{i,f} ortaklaşalık ^f ödev yapma ^f destek alma ^f
kazanılan bilgi/beceri	yabancı dil becerileri ⁱ derslere ilişkin bilgi/beceri ^f BİT becerileri ⁱ genel kültür ^f
yararları	erişim kolaylığı (materyale, kişilere) ^{i,f} tartışma olanakları ^{i,f}
sakıncaları	zaman kaybı yaratma ^f yanlış öğrenmelere yol açma ^{i,f}

ⁱ informal öğrenme süreçlerinde, ^f formal öğrenme süreçlerinde

Kullanım biçim ve amaçları incelendiğinde, öğrencilerin sosyal ağları formal öğrenme süreçleri içerisinde informal süreçlere oranla daha geniş bir çeşitlilikte kullandıkları gözlemlenmektedir. Ancak, gerek formal gerekse informal öğrenme süreçleri içerisinde en önemli öğrenme yolu sosyal etkileşimdir. Kazanılan bilgi ve becerilere bakıldığında ise, tezat biçimde, bu ağlarda daha çok dersleriyle doğrudan ilgili olmayan bilgi ve beceriler kazandıkları; bu doğrultuda kendilerini yabancı dil, BİT ve genel kültür gibi alanlarda geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Çevrimiçi sosyal ağlar, sağladığı erişim kolaylığı ve tartışma olanaklarıyla hem formal hem de informal öğrenme süreçlerini kolaylaştırmakta, öte yandan konu dışına çıkmalara, yanlış öğrenmelere ve zaman kaybına neden olarak daha çok formal öğrenme süreçlerine ilişkin öğrenme görevlerini olumsuz biçimde etkileyebilmektedir.

Araştırma sonuçları sınırlı bir çerçevede de olsa, özellikle çevrimiçi sosyal ağlarda devam eden informal öğrenme süreçlerinin öğrenme yolları ve içerik bakımından betimlenmesine dönük bilgiler ortaya koymaktadır. Bu durum, aynı zamanda, geleneksel olarak öğretim programının dışında ve öğrenmenin eğitimciler tarafından müdahale edilemez tarafı olarak nitelenen informal öğrenme süreçlerinin çevrimiçi sosyal ağlarda izlenebilir ve hatta tasarlanabilir bir süreç dönüşmesine ilişkin önemli bir potansiyele işaret etmektedir.

5. Kaynakça

- Ainin, S., Naqshbandi, M. M., Moghavvemi, S., & Jaafar, N. I. (2015). Facebook usage, socialization and academic performance. *Computers & Education*, 83, 64-73.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality, and behavior*. McGraw-Hill Education (UK).

- Akbari, E., Pilot, A., & Simons, R. (2015). Autonomy, competence, and relatedness in foreign language learning through facebook. *Computers in Human Behavior*, 48, 126-134.
- Bardakçı, S., Alakurt, T. ve Keser, H. (2014). Çevrimiçi öğrenme ortamında öğrenci rol ve davranışları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 47-60.
- Boud, D., Cohen, R., & Sampson, J. (2001). *Peer Learning in Higher Education: Learning from & with Each Other*. Psychology Press.
- Boyd, D., & Ellison, N. (2008). Social networking sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 210-230.
- Bozhovich, E. (2009). Zone of proximal development the diagnostic capabilities and limitations of indirect collaboration. *Journal of Russian and East European Psychology*, 47(6), 48-69.
- Buzzetto-More, N. A. (2012). Social networking in undergraduate education. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 7, 63-90.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- DeAndrea, D. C., Ellison, N. B., LaRose, R., Steinfield, C., & Fiore, A. (2012). Serious social media: On the use of social media for improving students' adjustment to college. *The Internet and higher education*, 15(1), 15-23.
- Durak, G., Çankaya, S., & Yünkül, E. (2015). Eğitimde eğitsel sosyal ağ sitelerinin kullanımı: edmodo örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 41.
- Ekici, M., & Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Erjavec, K. (2013). Informal learning through Facebook among Slovenian pupils. *Comunicar*, 21(41), 117-126.
- Gao, F., Luo, T., & Zhang, K. (2012). Tweeting for learning: A critical analysis of research on microblogging in education published in 2008–2011. *British Journal of Educational Technology*, 43(5), 783-801.
- Green, T., & Bailey, B. (2010). Academic uses of facebook: Endless possibilities or endless perils? *TechTrends*, 54(3), 20-23.
- Hamid, S., Waycott, J., Kurnia, S., & Chang, S. (2015). Understanding students' perceptions of the benefits of online social networking use for teaching and learning. *The Internet and Higher Education*, 26, 1-9.
- Harrison, R., & Thomas, M. (2009). Identity in online communities: Social networking sites and language learning. *International Journal of Emerging Technologies & Society*, 7(2), 109-124.
- Hofstra, B., Corten, R., & Buskens, V. (2015). Learning in social networks: Selecting profitable choices among alternatives of uncertain profitability in various networks. *Social Networks*, 43, 100-112.
- Işık, F. (2013). Comparison of the use of social network in education between north and south cyprus. *Social and Behavioral Sciences*, 103, 210-219.
- Jaramillo, J. (1996). Vygotsky's sociocultural theory and contributions to the development of constructivist curricula. *Education*, 117(1), 133-140.

- Jonassen, D. H. (1999). *Designing Constructivist Learning Environments*. In C. M. Reigeluth (Ed.), *Instructional-design theories and models. A new paradigm of instructional theory (V. II)* (pp.215-239)Mahwah NJ, London: Lawrence Erlbaum.
- Jonassen, D. H., Peck, K. L., & Wilson, B. G. (1999). *Learning with Technology: A Constructivist Perspective*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Jonassen, D., & Rohrer-Murphy, L. (1999). Activity theory as a framework for designing constructivist learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 47(1), 61-79.
- Kaplan, A., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53, 59-68.
- Kio, S. L., & Negreiros, J. (2013). Facebook as an informal learning space channel: the sao jose, macao cases. *In Learning And Teaching in Computing and Engineering*, 70-76.
- Kreijns, K. (2004). *Sociable CSCL environments. Social affordances, sociability, and social presence*. Maastricht: Datayse boek- en grafische producties.
- Labus, A., Despotovic-Zrasic, M., Radenkovic, B., Bogdanovic, Z., & Radenkovic, M. (2015). Enhancing formal e-learning with edutainment on social networks. *Journal of Computer Assisted Learning*, 31(6), 592-605.
- Lin, C., Warschauer, M., & Blake, R. (2016). Language learning through social networks: Perceptions and reality. *Language Learning & Technology*, 20(1), 124-147.
- Madge, C., Meek, J., Wellens, J., & Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at university: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 141-155.
- Maloney, E. (2007). What Web 2.0 can teach us about learning. *Chronicle of Higher Education*, 53(18), B26.
- Marmaros, D., & Sacerdote, B. (2002). Peer and social networks in job search. *European Economic Review*, 870-879.
- Marques, A. M., Krejci, R., Siqueira, S. W., Pimentel, M., & Braz, M. H. (2013). Structuring the discourse on social networks for learning: Case studies on blogs and microblogs. *Computers in Human Behavior*, 29(2), 395-400.
- Mata-Rivera, F., Torres-Ruiz, M., Guzmán, G., Moreno-Ibarra, M., & Quintero, R. (2015). A collaborative learning approach for geographic information retrieval based on social networks. *Computers in Human Behavior*, 51, 829-842.
- Mazer, J., Murphy, R., & Simonds, C. (2007). I'll see you on "facebook": The effects of computer-mediated teacher self-disclosure on student motivation, affective learning, and classroom climate. *Communication Education*, 56(1), 1-17.
- Mazman, S.G., & Koçak Usluel, Y. (2010). Modeling educational usage of Facebook. *Computers & Education*, 55(2), 444-453.
- Milošević, I., Živković, D., Arsić, S., & Manasijević, D. (2015). Facebook as virtual classroom—Social networking in learning and teaching among Serbian students. *Telematics and Informatics*, 32(4), 576-585.
- Özmen, F., Aküzüm, C., & Sünkür, M. (2012). Functionality of social networks in educational settings. *Education Sciences*, 7(2), 496-506.

- Paul, J. A., Baker, H. M., & Cochran, J. D. (2012). Effect of online social networking on student academic performance. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2117-2127.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238.
- Preece, J. (2001). Sociability and usability in online communities: Determining and measuring success. *Behaviour & Information Technology*, 20(5), 347-356.
- Rap, S., & Blonder, R. (2016). Let's face (book) it: Analyzing interactions in social network groups for chemistry learning. *Journal of Science Education and Technology*, 25(1), 62-76.
- Richardson, W. (2009). *Blogs, Wikis, Podcasts, and Other Powerful Web Tools for Classrooms*. California: Corwin Press.
- Sánchez, R. A., Cortijo, V., & Javed, U. (2014). Students' perceptions of Facebook for academic purposes. *Computers & Education*, 70, 138-149.
- Scott, K. S., Sorokti, K. H., & Merrell, J. D. (2016). Learning "beyond the classroom" within an enterprise social network system. *The Internet and Higher Education*, 29, 75-90.
- Sezer, A., & Çoban, O. (2016). Ortaokul öğrencilerinin sorumluluk değeri algıları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 22-39.
- Sharma, S. K., Joshi, A., & Sharma, H. (2016). A multi-analytical approach to predict the Facebook usage in higher education. *Computers in Human Behavior*, 55, 340-353.
- Short, J., Williams, E., & Christie, B. (1976). *The Social Psychology of Telecommunications*. London: John Wiley & Sons.
- Stevenson, M., & Liu, M. (2010). Learning a language with web 2.0: Exploring the use of social networking features of foreign language learning websites. *CALICO Online*, 27(2), 233-259.
- Strauss, A. L., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Newbury Park, CA: Sage.
- Tiryakioğlu, F., & Erzurum, F. (2011). Bir eğitim aracı olarak ağların kullanımı. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (s. 1031-1047). Antalya: Siyasal Kitabevi.
- Tu, C. H. (2000). On-line learning migration: From social learning theory to social presence theory in CMC environment. *Journal of Network and Computer Applications*, 23, 27-37.
- Turan, Z., & Göktaş, Y. (2011). Çevrimiçi sosyal ağlar: Öğrenciler neden facebook kullanmıyor? *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*. Elazığ.
- Vygotsky, L. S. (1994). *Extracts from Thought and Language and Mind in Society*. In M. Gauvain, & M. Cole (Ed.). *Readings on the Development of Children* (pp. 29-36) New York: W. H. Freeman and Company.
- Vygotsky, L. S. (1997). *Interaction between Learning and Development*. In B. Stierer, & J. Maybin (Ed.). *Language, Literacy and Learning in Educational Practice* (pp. 45-58) Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Yeh, Y. (2010). Analyzing online behaviors, roles, and learning communities via online discussions. *Educational Technology & Society*, 13(1), 140-151.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yılmaz, F., & Demir, S. (2016). The validity and reliability study of revised school climate teacher survey's Turkish version. *International Journal of Assessment Tools in Education (IJATE)*, 3(1), 85-100.
- Yu, A. Y., Tian, S. W., Vogel, D., & Kwok, R. C. W. (2010). Can learning be virtually boosted? An investigation of online social networking impacts. *Computers & Education*, 55(4), 1494-1503.
- Zaidieh, A. J. (2012). The use of social networking in education: Challenges and opportunities. *World of Computer Science and Information Technology Journal*, 2(1), 18-21.

Extended Abstract

According to the theories of social learning, social experience forms how an individual thinks and gives meaning to world. In other words, social cognition occurs in a social situation. As a result, social environment plays an important role in the learning of an individual. Within this context, web-based pages and social networking sites are increasingly used by schools or institutions to provide the learners an alternative learning environment. However, the use of social networks is so common today that controlling these tools completely isn't possible. Learners have access to social networking sites, and they learn something from many sources such as their friends, strangers, and documents, videos and materials shared in these platforms on their own. How and what these individuals learn from social networking sites on their own is an important research problem. Therefore, the aim of this study is to reveal how secondary school students learn through social networks on the basis of their online learning experiences.

The participants of the study were composed of 9 secondary school students (5 male, 4 female). These participants were determined using purposive sampling technique. The data of the study were collected through semi-structured interview form developed by the authors. The process of data collection was conducted by the first author. An inductive content analysis was carried out on the data in four dimensions: the way of learning through social networks; the use of social networks related to the courses; the positive/negative sides of using social networks related to the courses; and the knowledge and skills gained through the use of social networks.

According to the findings, ten subthemes were determined under the dimension of the way of learning through social networks. These subthemes were categorized under three themes: interpersonal interaction, interaction with material, and following. Students stated that they learn from social networks most through social interaction such as asking friends/teachers and communicating with experts.

The dimension of the use of social networks related to the courses had three themes. The participants use social networks to do their homework/projects and to study for the exams collaboratively. Moreover, they support each other by giving advice.

The participants defined four positive sides of social networks while they defined three negative sides. Independence from time and place, the easiness to access to materials/people, and the possibility of discussion environments are stated as the positive sides. On the other hand, participants also stated that social networks lead wasting time, inaccurate learning and going off the subject.

The participants stated that they gain some knowledge and skills through social networks. For example, foreign language, subjects of a course, web design, etc. are among the knowledge and skills stated by the participants.

The results of this study revealed the ways and content of the learning performed through social networks. This situation points at an important potential of social networks because the learning occurring independent from formal environments can be transformed into an observable and even designable process.